ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 5ης Απριλίου 2005

σχετικά με αίτημα παρέκκλισης δυνάμει του σημείου 2 στοιχείο β) του παραρτήματος ΙΙΙ και του άρθρου 9 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2005) 1032]

(Το κείμενο στη δανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(2005/294/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

την οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης [1], και ιδίως το σημείο 2 στοιχείο β) του παραρτήματος ΙΙΙ,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η ποσότητα κοπρολυμάτων κράτους μέλους που προτίθεται να επιτρέψει κάθε έτος ανά εκτάριο, η οποία είναι διαφορετική από αυτή που ορίζεται στο σημείο 2 του παραρτήματος ΙΙΙ και το στοιχείο α) του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ, πρέπει να καθορίζεται κατά τρόπον ώστε να μην παραβλάπτει την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας και πρέπει να αιτιολογείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων όπως, στην προκειμένη περίπτωση, οι μακρές καλλιεργητικές περίοδοι και οι καλλιέργειες με υψηλά επίπεδα πρόσληψης αζώτου.

(2) Στις 18 Νοεμβρίου 2002, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2002/915/ΕΚ [2] σχετικά με αίτημα παρέκκλισης από διατάξεις του παραρτήματος ΙΙΙ σημείο 2 στοιχείο β) και του άρθρου 9 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ. Η παρέκκλιση εφαρμοζόταν στο πλαίσιο του δανικού προγράμματος δράσης που εγκρίθηκε για τα έτη 1999 έως 2003 και ισχύει έως την 1η Αυγούστου 2004. Επιτρέπει τη διασπορά κοπρολυμάτων περιεκτικότητας έως 230 χιλιόγραμμα αζώτου ανά εκτάριο ετησίως σε ειδικές εκμεταλλεύσεις βοοειδών.

(3) Στις 8 Ιανουαρίου 2004, η Δανία ζήτησε την παράταση της παρέκκλισης. Το αίτημα αυτό συνοδεύθηκε από τεχνικά τεκμηριωτικά έγγραφα με ημερομηνίες 2 Φεβρουαρίου, 2 Απριλίου, 23 Απριλίου, 14 Ιουνίου, 2 Αυγούστου, 14 Σεπτεμβρίου και 4 Οκτωβρίου 2004.

(4) Η δανική νομοθεσία περί μεταφοράς της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ μπορεί να θεωρηθεί σύμμορφη με την οδηγία και οι διατάξεις της εφαρμόζονται επίσης στην κοινοποιηθείσα παρέκκλιση.

(5) Τον Δεκέμβριο του 2003, η Δανία ολοκλήρωσε την αξιολόγηση του οικείου δεύτερου σχεδίου δράσης για το υδάτινο περιβάλλον, όπου εμφαινόταν η επίτευξη του στόχου μείωσης, κατά 48 %, της έκπλυσης νιτρικών την περίοδο 1985-2003.

(6) Η συμφωνία του δανικού Κοινοβουλίου σχετικά με το τρίτο δανικό σχέδιο δράσης για το υδάτινο περιβάλλον 2005-2015 καθορίζει τους στόχους περαιτέρω περιορισμού της έκπλυσης νιτρικών κατά 13 % την περίοδο 2005-2015 και περιορισμού της περίσσειας φωσφορικών κατά 50 %.

(7) Σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ, η Δανία θέσπισε προγράμματα δράσης που θα εξασφαλίσουν τη συμμόρφωση με το στόχο μέγιστων ορίων 50 mg/l νιτρικών ενώσεων στα υπόγεια ύδατα, όπως ορίζεται στην εν λόγω οδηγία.

(8) Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης και των ελέγχων δείχνουν ότι, την περίοδο 2002-2003, 1 845 εκμεταλλεύσεις βοοειδών, 213 617 μονάδες ζωικού κεφαλαίου και 123 068 εκτάρια, που αντιπροσωπεύουν το 4, 11 και 5 %, αντιστοίχως, του συνόλου στη Δανία, εντάσσονταν στην παρέκκλιση, όπως ορίζεται στην απόφαση 2002/915/ΕΚ.

(9) Οι υπολογισμοί για την έκπλυση νιτρικών βάσει της επιτήρησης και της ανάλυσης των θρεπτικών συστατικών στις γεωργικές λεκάνες απορροής, σε τόπους αναφοράς αμμωδών και αργιλωδών εδαφών, δείχνουν ότι, την περίοδο 1990-2003, η έκπλυση νιτρικών περιορίστηκε κατά 42 % σε αργιλώδη εδάφη και κατά 52 % σε αμμώδη εδάφη. Η μείωση αυτή επιβεβαιώθηκε εις ό,τι αφορά την περίοδο 2002/03.

(10) Οι αναλύσεις τάσεων της μετρηθείσας συγκέντρωσης των νιτρικών ιόντων στο νερό που εγκαταλείπει το ριζικό σύστημα, δείχνει ότι η συγκέντρωση μειώθηκε σταθερά και πλησιάζει τώρα τα 50 mg/l, με ετήσια μείωση της τάξεως των 3,1 και 6,1 mg/l, αντιστοίχως, για τα αργιλώδη και αμμώδη εδάφη. Η συγκέντρωση νιτρικών ιόντων σε ροές υδάτων σε γεωργικές λεκάνες απορροής μειώθηκε κατά 29 % την περίοδο 1990-2003. Το 2003, η μέση συγκέντρωση νιτρικών ιόντων στα ανώτερα στρώματα των υπογείων υδάτων ήταν κάτω των 50 mg/l, τόσο στα αμμώδη όσο και στα αργιλώδη εδάφη.

[1] ΕΕ L 375 της 31.12.1991, σ. 1· οδηγία όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1882/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 284 της 31.10.2003, σ. 1).

[2] ΕΕ L 319 της 23.11.2002, σ. 24.

(11) Η Επιτροπή, αφού εξέτασε το αίτημα της Δανίας, και ειδικότερα υπό το φως της πείρας που αποκτήθηκε από την παρέκκλιση, όπως προβλέπεται στην απόφαση 2002/915/ΕΚ, θεωρεί ότι η ποσότητα κοπρολυμάτων που προβλέπει η Δανία, 230 kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως, δεν θα παραβλάψει την επίτευξη των στόχων της οδηγίας 91/676/ΕΚ, εφόσον τηρηθούν αυστηρά ορισμένοι όροι.

(12) Η απόφαση αυτή εφαρμόζεται σε συνδυασμό με το πλαίσιο του δανικού προγράμματος δράσης που εγκρίθηκε για τα έτη 2004 έως 2007.

(13) Η ισχύς της απόφασης 2002/915/ΕΚ έληξε την 1η Αυγούστου 2004. Υπό το φως της πείρας που αποκτήθηκε από την εν λόγω απόφαση και προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι ενδιαφερόμενοι κτηνοτρόφοι θα εξακολουθήσουν να επωφελούνται της παρέκκλισης, είναι σκόπιμο να αρχίσει να εφαρμόζεται η παρούσα απόφαση από τις 2 Αυγούστου 2004.

(14) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής για τα νιτρικά ιόντα που συνεστήθη δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Εγκρίνεται το αίτημα της Δανίας προς την Επιτροπή που υπεβλήθη με επιστολή της 8ης Ιανουαρίου 2004, για να επιτραπεί παρέκκλιση δυνάμει του σημείου 2 στοιχείο β) του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ, υπό τους όρους που καθορίζονται κατωτέρω.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης νοούνται ως:

α) «μονάδες βοοειδών», μονάδες εκτροφής άνω των τριών ζώων, των οποίων τουλάχιστον τα δύο τρίτα είναι βοοειδή·

β) «λιβάδια», μόνιμες ή προσωρινές καλλιεργημένες εκτάσεις (ως προσωρινές θεωρούνται, εν γένει, αυτές που καλλιεργούνται για διάστημα λιγότερο των τεσσάρων ετών)·

γ) «καλλιέργειες στις οποίες σπείρεται χόρτο πριν ή μετά τη συγκομιδή»: δημητριακά χορτονομής, χορτονομή αραβοσίτου ή/και εαρινό κριθάρι, που πριν (αραβόσιτος) ή μετά τη συγκομιδή σπείρονται με χόρτο δέσμευσης νιτρικών, για τη βιολογική κατακράτηση του υπολειπόμενου το χειμώνα αζώτου·

δ) «τεύτλα», τα τεύτλα κτηνοτροφής.

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα παρέκκλιση εφαρμόζεται, κατά περίπτωσιν, και υπό τους όρους που περιγράφονται στα άρθρα 4 έως 6, σε μονάδες βοοειδών όπου οι εναλλασσόμενες καλλιέργειες καλύπτουν πάνω από το 70 % καλλιεργειών που δεσμεύουν ιδιαίτερα μεγάλες ποσότητες αζώτου από το έδαφος, με μακρές καλλιεργητικές περιόδους.

Άρθρο 4

Ετήσια αδειοδότηση και ανάληψη δεσμεύσεων

1. Οι κτηνοτρόφοι βοοειδών υποβάλλουν ετησίως αίτηση για παρέκκλιση στις αρμόδιες αρχές.

2. Μαζί με την ετήσια αίτηση, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να πληρούν τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6.

Άρθρο 5

Διασπορά κοπρολυμάτων και άλλων λιπασμάτων

Οι ποσότητες κοπρολυμάτων που διασπείρονται στο έδαφος ετησίως από τις μονάδες βοοειδών, περιλαμβανομένων και των ποσοτήτων από τα ίδια τα ζώα, δεν πρέπει να υπερβαίνουν την ποσότητα κοπρολυμάτων που περιλαμβάνει 230 χιλιόγραμμα αζώτου, με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) τα συνολικά εισρέοντα αζώτου ανταποκρίνονται στην τροφική ζήτηση των συγκεκριμένων καλλιεργειών και στα διαθέσιμα του εδάφους, ενώ το επίπεδο προσθήκης λιπασμάτων καθορίζεται στο 10 % κάτω από το οικονομικά βέλτιστο επίπεδο·

β) για κάθε κτηνοτροφική μονάδα διατηρείται πρόγραμμα διασποράς λιπασμάτων και διατηρούνται οι σχετικοί λογαριασμοί. Σχέδιο στο οποίο περιγράφονται οι εναλλασσόμενες καλλιέργειες και το οποίο καλύπτει την περίοδο από την 1η Αυγούστου έως τις 31 Μαρτίου του επομένου έτους, πρέπει να υποβάλλεται στις αρχές το αργότερο έως την 1η Σεπτεμβρίου. Έως τις 21 Απριλίου, τα σχέδια που καλύπτουν το σύνολο της περιόδου, πρέπει να ολοκληρώνονται, συνοδευόμενα από πληροφορίες για την αναμενόμενη διασπορά κοπρολυμάτων και αζωτολιπασμάτων, και να υποβάλλονται στις αρχές. Τα σχέδια εναλλασσόμενων καλλιεργειών πρέπει να προσδιορίζουν τα λιβάδια που σπείρονται με χόρτο δέσμευσης νιτρικών και τις άλλες καλλιέργειες στις οποίες σπείρεται χόρτο πριν ή μετά τη συγκομιδή. Τα σχέδια προσθήκης λιπασμάτων πρέπει να περιλαμβάνουν την εκτιμώμενη ανάγκη διασποράς νιτρικών και φωσφορικών ενώσεων και η διασπορά αζώτου πρέπει να καθορίζεται στο 10 % κάτω της οικονομικά βέλτιστης. Πρέπει επίσης να ορίζει τη φύση του λιπάσματος (π.χ. κοπρολύματα, προϊόντα λυμάτων, χημικά λιπάσματα) και να περιλαμβάνει σχεδιάγραμμα όπου να εμφαίνεται η θέση των επιμέρους αγρών. Τα σχέδια πρέπει να αναθεωρούνται τουλάχιστον εντός επτά ημερών αφότου επιφερθούν αλλαγές στις γεωργικές πρακτικές, ώστε να εξασφαλίζεται η συνέπεια μεταξύ των σχεδίων και των πραγματικών γεωργικών πρακτικών. Στην αρμόδια αρχή πρέπει να υποβάλλεται ετήσιος λογαριασμός προσθήκης λιπασμάτων. Οι κανονισμοί αυτοί πρέπει να περιλαμβάνονται σε καταστατικά διατάγματα·

γ) κάθε κτηνοτροφική μονάδα πρέπει να υποβάλλει, μαζί με την οικεία ετήσια αίτηση, το λογαριασμό λιπασμάτων στις εθνικές αρχές, και να δέχεται να υποβληθεί σε τυχαίους ελέγχους·

δ) θα εκτελούνται περιοδικές αναλύσεις αζώτου και φωσφόρου του εδάφους από κάθε γεωργοκτηνοτρόφο στον οποίο έχει χορηγηθεί σχετική παρέκκλιση (τουλάχιστον ανά τριετία και ανά 5 ha καλλιεργήσιμης γης)·

ε) δε θα διασπείρονται ζωικά λύματα το φθινόπωρο πριν από την καλλιέργεια χόρτου, το δε όργωμα θα ακολουθείται από καλλιέργειες υψηλών αναγκών σε άζωτο.

Άρθρο 6

Κάλυψη γης

1. Το 70 %, ή παραπάνω, της έκτασης που διατίθεται για διασπορά κοπρολυμάτων από τη συγκεκριμένη μονάδα βοοειδών, καλλιεργείται με χόρτο, χόρτο δέσμευσης νιτρικών ή τεύτλα και άλλες καλλιέργειες, οι οποίες σπείρονται με χόρτο πριν ή μετά τη συγκομιδή, χαμηλής έκπλυσης νιτρικών.

2. Καλλιέργειες δεσμεύουσες άζωτο δεν οργώνονται πριν από την 1η Μαρτίου, ώστε να εξασφαλίζεται η διαρκής φυτική κάλυψη των αρόσιμων εκτάσεων, για την ανάκτηση των φθινοπωρινών απωλειών του υπεδάφους σε νιτρικά και για τον περιορισμό των χειμερίων απωλειών.

3. Τα προσωρινά λιβάδια οργώνονται την άνοιξη.

4. Στην εναλλαγή καλλιεργειών δεν πρέπει να περιλαμβάνονται τα οσπριοειδή ή άλλα φυτά τα οποία δεσμεύουν το ατμοσφαιρικό άζωτο. Ωστόσο, αυτό δεν εφαρμόζεται στο τριφύλλι των λιβαδιών που περιέχουν λιγότερο από 50 % τριφύλλι και για τις καλλιέργειες κριθαριού/μπιζελιού στις οποίες σπείρεται χόρτο πριν ή μετά τη συγκομιδή.

Άρθρο 7

Παρακολούθηση

1. Κάθε χρόνο, εκπονούνται και διαβιβάζονται στην Επιτροπή δύο χάρτες, όπου παρουσιάζεται το ποσοστό αγροκτημάτων και το ποσοστό καλλιεργητικής γης που υπόκεινται στην παρέκκλιση, σε κάθε οικιστική κοινότητα της Δανίας. Η πρώτη υποβολή πραγματοποιείται το τελευταίο τρίμηνο του 2005.

2. Ασκείται παρακολούθηση και διενεργείται συνεχής ανάλυση των τροφικών συστατικών στα πλαίσια του εθνικού προγράμματος παρακολούθησης των γεωργικών λεκανών απορροής, που καλύπτει περίπου 4 500 ha. Οι τόποι αναφοράς θα επιλεγούν σε αμμώδη και αργιλώδη εδάφη.

3. Από τον έλεγχο και τη συνεχή ανάλυση των τροφικών συστατικών, προκύπτουν στοιχεία για την τοπική χρήση γης, τις εναλλαγές καλλιεργειών και τις πρακτικές στις μονάδες βοοειδών. Τα δεδομένα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μοντέλο για τους υπολογισμούς των μεγεθών έκπλυσης νιτρικών από τους αγρούς, όπου διασπείρονται μέχρι 230 kg αζώτου κοπρολυμάτων ανά εκτάριο, βάσει επιστημονικών αρχών.

4. Προκειμένου να δειχθεί ότι η επιτρεπόμενη παρέκκλιση δε διακυβεύει τον στόχο του εθνικού προγράμματος δράσης, καθώς και της οδηγίας, θα λειτουργεί δίκτυο δειγματοληψίας των εδαφικών υδάτων, των ρευμάτων και των ρηχών υπογείων υδάτων που έχουν οριστεί ως σημεία ελέγχου γεωργικών απορροών δυνάμει του εθνικού προγράμματος ελέγχου, ώστε να παρέχονται στοιχεία σχετικά με την περιεκτικότητα σε νιτρικά του νερού που εγκαταλείπει το φυτικό ριζικό σύστημα και εισέρχεται στα υπόγεια ύδατα.

Άρθρο 8

Εκθέσεις

1. Τα αποτελέσματα των ελέγχων διαβιβάζονται κάθε χρόνο στην Επιτροπή, με μια συνοπτική έκθεση αξιολόγησης των γεωργικών πρακτικών (έλεγχοι σε επίπεδο κτηνοτροφικών μονάδων) και της ποιοτικής εξέλιξης των υδάτων (βασισμένη στην παρακολούθηση των εκπλύσεων του ριζικού συστήματος των καλλιεργειών και της ποιότητας των επιφανειακών και υπογείων υδάτων και σε υπολογισμούς βάσει μοντέλων). Στη βάση μιας αρχικής αξιολόγησης, τα πρώτα αποτελέσματα θα διαβιβαστούν τον Οκτώβριο του 2005, μια δεύτερη έκθεση τον Οκτώβριο του 2006 και μια τρίτη έκθεση τον Ιούνιο του 2008.

2. Τα ως άνω αποτελέσματα θα συνεκτιμηθούν από την Επιτροπή υπό το πρίσμα μιας ενδεχόμενης νέας αίτησης για παρέκκλιση εκ μέρους των δανικών αρχών, η οποία θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 9 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ.

Άρθρο 9

Ισχύς

Η παρούσα παρέκκλιση ισχύει από τις 2 Αυγούστου 2004. Λήγει δε στις 31 Ιουλίου 2008.

Άρθρο 10

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Δανίας.

Βρυξέλλες, 5 Απριλίου 2005.

Για την Επιτροπή

Σταύρος ΔΗΜΑΣ

Μέλος της Επιτροπής